

SZOCIÁLIS MUNKA MESTERKÉPZÉS - Innovatív módszerek a szociális munkában specializáció tárgyai

1, LSZM-MA 202-1- A bántalmazás kontextusai

Az óra célja: körbejárni a bántalmazással foglalkozó elméletek, módszereket, elemezni a bántalmazás típusait, bántalmazás kialakulásának és fennmaradásának okait, illetve a bántalmazás megszüntetésének lehetséges módjait, ehhez szükséges módszereket. Cél a félév során különböző módszerekkel (szakirodalom, intézmények és szervezetek megismerése, filmes és tereptapasztalatok) a téma feldolgozása az egyes alkalmakon.

Irodalom:

Szakmai módszertani útmutató a párkapcsolati erőszak elleni hatékony fellépésre

<http://nane.hu/wp-content/uploads/2016/03/mu-fulltext.pdf>

Herman, Judith (2011): *Trauma és gyógyulás*. Budapest: Háttér.

2, LSZM-MA 309- Felépülés útjai

Az óra célja: A mentális zavarból való felépülés sokszínű képet mutat. A közösségi pszichiátriai és addiktológiai ellátások fókuszában a felépülés elősegítése áll.

A mentális zavarral élő emberek és a szenvedélybetegek közösségi alapú, hatékony rehabilitációjában meghatározó stratégiák a pszichoszociális rehabilitációs stratégiák. A tanulásra építő pszichoszociális stratégiák segítségével a kliens és hozzátartozói (természetes segítői) elsajátítják azokat a készségeket, amelyek révén hatékonyabban oldanak meg problémákat, és sikeresebbek céljaik elérésében. Az új készségek önálló alkalmazása csökkenti a szakemberekkel kapcsolatos függőséget. A szeminárium célja a pszichoszociális rehabilitációs stratégiák megismerése, kipróbálása készségfejlesztő gyakorlatokon keresztül.

Irodalom:

Bulyáki Tünde: Mentális zavarral élő személyek felépülését támogató pszichoszociális stratégiák. ELTE TÁTK 2016.

Bulyáki Tünde, Kaszás Jánosné, Gallai István, Dr.Harangozó Judit: Mi a felépülés? In: Bulyáki Tünde, Harangozó Judit (szerk.): A közösségi pszichiátria kézikönyve. Ébredések Alapítvány, Budapest 2018

3, LSZM-MA 311- Élmény- és kalandterápia módszerei, alkalmazása

Az óra célja: Bevezetés az élmény-és kalandterápia elméletébe és gyakorlatába. Saját élmény szerzése a tapasztalati tanulás alapú módszerekről különböző gyakorlatokon és játékokon keresztül, valamint a tapasztalati tanulásnak és ráépülő módszereknek (élménypedagógia, élmény- vadon- és kalandterápia) a szociális munka célcsoportjaival való alkalmazhatóságának megismerése. Alapvető elméleti keretek megismerése és a későbbiekben alkalmazható játékok, módszerek elsajátítása.

Irodalom:

Rákár-Szabó, N. és Kenézlői, E. (2019): A tapasztalati tanulástól a kalandterápiáig. Az 'Adventure Therapy' eredete, kulcsfogalmi és alkalmazásának pszichoterápiás alapja. Serdülő- és gyermek-pszichoterápia folyóirat, XII. Évf. 1. sz. 67-92.

Kosztka, J. és Rákár-Szabó, N. (2019): *Tapasztalat – Természet – Szociális munka*. Rubeus Egyesület, Budapest http://rubeus.hu/wp-content/uploads/2019/12/konyv_termeszettapasztalatszm_FINAL_2019.pdf

4, LKCM 106 - Közösségelmélet

Az óra célja: A tanulmányok során körvonalazódik, majd egyre inkább kibomlik, hogy a modern közösségiség lényegét ma a civil társadalom fogalma fejezi ki a legadekvátabb, tehát a lényegét tükröző módon, mert szintetizálja a modern ember látszólag egymásnak ellentmondó két alapvető szükségletét: a valahová tartozás és a szabadság igényét, s egyidejű jelenvalóságát.

Irodalom:

Vercseg Ilona (2018): Közösségelmélet – tantárgyi összefoglaló (2. bővített változat, letölthető a kari E-tananyagokból: <https://tatk.elte.hu/e-tananyagok>. E tananyag e-learning változata megtalálható a Coospace színterünkön, szerk. Arapovics Mária.

5, LSZMMA 141-1 - Családi konzultáció alkalmazási lehetőségei a szociális munkában

Az óra célja: A hallgató nyerjen betekintést a családi konzultáció praxisába. A családokkal folyó segítő tevékenység helye, szerepe a szociális munkában, a rendszerszemléletű szociális munka, a családkonzultáció, és a családterápia közötti különbségek. A szociális munkások képzési lehetőségei és kompetenciája

Irodalom:

Goldenberg I.-Goldenberg H.: Áttekintés a családról 1-3 kötet Animula kiadó 2008.

Minuchin S.-Colapinto J.-Minuchin P.: Krízisről krízisre. A szegény családok segítése. Animula kiadó 2002.

6, LKCM 121 - Forrásteremtés

Az óra célja: A hallgató betekintést nyerjen az adományszervezési alapokba (adományszervezés fogalma, helye a szervezetben, adományszervezés módszerei, átláthatóság, adatbázisok, donorra szabott adományszervezés) a kampánytervezésbe (szervezet és ügy bemutatása, tervezés fundraising ciklus segítségével).

Irodalom:

Arapovics Mária: Adományozás, önkéntesség, társadalmi felelősségvállalás Magyarországon. Andragógia és Művelődés I. évfolyam 1. szám 2013.

Kuti Éva: Lakossági adományozás és társadalmi szolidaritás. In: Czike Klára—Kuti Éva: Önkéntesség, jótékonyág, társadalmi integráció, Nonprofit Kutatócsoport és Önkéntes Központ Alapítvány, Budapest, 2006, 73—149.

7, SZM 716.1 - A szociális szakma hazai és nemzetközi gyakorlatát érintő aktualitások és etikai dilemmák

Az óra célja: Az alapképzésben résztvevő hallgatók a képzésben eltöltött három év alatt számos kurzus kapcsán találkoztak a szociális munkát érintő kérdésekkel és dilemmákkal. Az elméleti tudások a terepgyakorlatok tapasztalataival váltak élővé számukra. A kurzus célja, hogy a szociális munka természetéből fakadóan a három év alatt bekövetkező változásokat, az aktuális hazai és nemzetközi trendeket áttekintsük. A tárgy további feladata, hogy a szociális

munka etikai kérdéseinek ismételése után olyan a gyakorlatból hozott eseteket vizsgáljon, ahol szakma-etikai dilemmák merülnek fel.

Irodalom:

Andok Ferenc – Tímár Szilvia: Dilemmák a szociális munkában, Esély 2002/4,
http://www.esely.org/kiadvanyok/2002_4/ANDOK.pdf

Szociális munka etikai kódexe

Pál Tibor- Krémer Balázs (2016): A 2016-ban átdolgozott Etikai Kódex elé
<http://parbeszed.lib.unideb.hu/megjelent/html/577cee74aa564>

8, LSZMMA40 Korszerű csoporttechnikák

Az óra célja: hogy a mesterszakos hallgatók a szociális csoportmunka mélységeivel tovább ismerkedjenek, a csoportvezetés gyakorlatában elmélyüljenek. A kurzus során a korábbi szociális tanulmányok alatt elsajátított elméleti tudásra építünk, ennek gyakorlati alkalmazásait próbáljuk ki, az elmélet-gyakorlat integrációjával. Az órák felépítése 'a csoport a csoportban' működést követi, így nemcsak a csoportvezetői készségek, hanem a saját csoporttagság is fókuszba kerül. A hallgatók egy 25 perces csoportfoglalkozást tartanak a csoporttagoknak, ezt követően a szemináriumi csoport visszajelzéseivel segíti a vezetői készségek tudatosítását, mélyülését.

Irodalom:

Barcy Magdolna: Segítő módszerek, fejlesztő-támogató eljárások - Hatékonyságuk, alkalmazásuk, technikáik (Egyéneknek, csoportoknak és közösségeknek), ELTE, 2012
[file:///C:/Users/Sz%C3%A9csi%20Judit/Downloads/SEG%C3%8DT%C5%90_M%C3%93D SZEREK_FEJLESZT%C5%90_T%C3%81MOGAT%C3%93_ELJ%C3%81R%C3%81SOK .pdf](file:///C:/Users/Sz%C3%A9csi%20Judit/Downloads/SEG%C3%8DT%C5%90_M%C3%93D SZEREK_FEJLESZT%C5%90_T%C3%81MOGAT%C3%93_ELJ%C3%81R%C3%81SOK.pdf)

Whittaker A csoportfejlődés ötszakszos modellje, 245-252;

in: Szociális munka csoportokkal 4. kötet (Hegyesi-Kozma-Szilvási- Talyigás szerk.) Bárczi Gusztáv GYTF, Bp. 1997.

9, LSZMMA38 Konfliktuskezelés

Az óra célja:

- A konfliktusok értelmezésének képessége
- Különböző konfliktuskezelési módszerekbe, alkalmazási indikációiba való betekintés
- Saját konfliktuskezelési stratégia tudatosítása
- A konfliktusok hatékony kezeléséhez szükséges elméleti háttér és gyakorlati készségek összekapcsolása, az önreflexió elősegítése

Irodalom:

Watzlawick, P. (1990): Változás. A problémák keletkezésének és megoldásának elvei. Gondolat Kiadó, Bp.

Csáky, I.: Tárgyalástechnika. Exel Kiadó, Bp.

10, NSMD06.11M- Fókuszolás

Az óra célja: A sajátélményű csoportban zajló gyakorlat során a hallgató ismerkedjen meg a gendlini *Fókuszolás* módszerével, ezzel önismeretüket és segítő készségeiket fejleszthetik. Eugene T. Gendlin, amerikai pszichológus a 60-as években dolgozta ki a *Fókuszolás* (Focusing) technikáját, majd ebből fejlődött ki a Fókusz-orientált pszichoterápia. Gendlin a módszert a személyközpontú megközelítés fogalmi kereteiben írta le, de más pszichoterápiás irányzatok, illetve a pedagógia, a szervezetfejlesztés, és a szociális munka gyakorlatába is beilleszthető.

Irodalom:

Rogers, Carl R. (2003): Valakivé válni, Edge 2000, Budapest

Gendlin, E.T. (2002): Fókuszolás, Edge 2000, Budapest

11, LSZMMA10 - Szociális munka irányzatok- elméletek és korszerű szolgáltatások

Az óra célja, hogy megismertesse a hallgatókat azokkal a fogalmakkal, elméletekkel és nézőpontokkal, melyek napjainkban a fejlett országok szociális munka gyakorlatát jellemzik. A kurzus során a napjainkban a szociális munkában megjelenő korszerű elméletek mellett a konkrét gyakorlati szolgáltatások megismerése az előadás célkitűzése. Célja továbbá, hogy a hallgatók ismerjék meg a nemzetközi szociális munka jelenlegi helyzetét és aktuális dilemmáit, a szociális munka tágabb környezetét, a professzióból adódó nehézségeket hazai és nemzetközi szinten.

Irodalom:

Katz Katalin: *A szociális munka kulturái* előadás jegyzet in: Szociális munka és szupervízió: irányelvek, megközelítések, dilemmák 36-44 o. (kézirat coospace-en)

Szabó Lajos: *A szociális esetmunka kialakulása és elméleti hátterei*. Szociális Munka Alapítvány Kiadványa. Budapest. 1999

12, LSZMMA9 Művészetterápiák

Az óra célja: A kurzus során a hallgatók megismerkednek a harmadik bécsi pszichoterápiás irányzat, a logoterápia és egzisztenciaanalízis emberképével és értékfelfogásával. A tantárgy során a hallgatók betekintést nyernek abba, hogy a művészetek (film, zene, képzőművészetek, irodalom) és a frankli emberkép komplex érvényesítésével milyen hatást érhetünk el a professzionális segítői folyamatokban. A segítői munka során nem a technika a döntő, hanem az emberkép, amivel dolgozunk. Cél továbbá az is, hogy a kurzus résztvevői a művészetek gyógyító erejét is integrálni tudják a segítői folyamatokban.

Irodalom:

Frankl V-E.(2012) *A szenvedő ember*. Budapest: Jel Kiadó

Frankl, V-E.(2011) *... mégis mondd igent az életre!* Budapest: Jel Kiadó

13, SZM6101.2- Iskolai szociális munka folyamata

Az óra célja: a hallgatók megismerkedjenek az iskola társadalmi feladatával, szociális funkcióival. A közös munka során megfogalmazzuk az iskola speciális kontextusában megvalósuló szociális munka jellegzetességeit, feltárjuk ennek nemzetközi és magyarországi hagyományait, főbb módszereit.

Irodalom:

Máté Zsolt – Személyácz János dr (2009): *Az iskolai szociális munka kézikönyve* INDIT, Pécs. 13-41, 121-134.

Katona Gergely – Máté Zsolt (2015): Az iskolai szociális munka bevezetésének és fejlesztésének irányai. In: (Rác Andrea, szerk.) *A gyermekvédelem megújulási alternatívái*. Rubeus Egyesület, Budapest, 122-154., http://rubeus.hu/wp-content/uploads/2015/08/gyermek_es_ifjusagvedelmi_tanulmanyok_otodik_kotet.pdf

14. LSZMMA123- Közösségi alapú ellátások

Az óra célja: A hallgatók ismerjék meg a pszicho- szociális hátránnyal élő emberek szociális, társadalmi helyzetét. A különböző rehabilitációs lehetőségeket, pszichoszociális stratégiákat. Betekintést kapjanak a közösségi alapú pszichiátriai ellátásba, a multidiszciplináris team munkába. A szociális munkás szerepeibe a pszicho- szociális hátránnyal élő emberek rehabilitációjában.

Irodalom:

Gombos Gábor: Mi a pszicho-szociális fogyatékoság?

(http://www.academia.edu/4690883/Mi_a_pszichoszocialis_fogyatekossag_What_is_psychosocial_disability_

Bugarszki Zsolt (2006): Közösségi pszichiátriai ellátásról. Esély. 1.

15. LSZMMA25 Foglalkoztatáspolitikai és munkaerőpiaci ellátórendszerek

A kurzus célja, hogy a hallgatókkal megismertesse egyrészt a foglalkoztatás társadalmi beágyazottságát, szociológiai és közgazdaságtani összefüggésrendszerét, másrészt a társadalmi-gazdasági-szociálpolitikai változások munkaerőpiacra gyakorolt hatásait. A félév során nagy szerepet kap a munkaerő-piac főbb intézményrendszereinek megismerése, funkciójuk értékelése, valamint a nemzetközi gyakorlatok között rejlő eltérések feltárása. A hallgatók ezen túlmenően betekintést nyerhetnek a munka fogalmának és megjelenési formáinak történeti fejlődésébe, a foglalkoztatás mennyiségi és minőségi átalakulásának legújabb trendjeibe, valamint a jövőre vonatkozó projekciók eltérő feltevéseibe.

Irodalom:

Robert Castel: *Szociális kérdés alakváltozásai* Kává Kiadó, Bp. 1998. (349-432.)

Mózer Péter: Pénzügyi ösztönzők, illetve ellenösztönzők, és a munkaerőpiac kapcsolata In.: Mózer P. – Tausz K. (szerk.) „*A szociális segélyezés szerepe a segélyezettek életminőségének alakulásában*” FH, Bp., 2010. (Készült a TÁMOP 2.5.2. kiemelt program keretén belül) (elérhető: coospace)

16. NSMD06.4M - Interjútechnikák

A tantárgy célja, hogy megismertesse a hallgatókat a segítő interjúk legfontosabb módszereivel, illetve a különféle beavatkozási irányzatok eltérő interjú-készítési technikáival. Ismerjék meg a strukturált, a mélyinterjú jellemzőit, az interjúvázlat fogalmát, a fókuszcsoportos módszert. Legyen elméleti és gyakorlati tapasztalatuk, hogy mi befolyásolja az interjú menetét. A kurzus résztvevőit tudatosabbak legyenek abban, hogy nem a kérdésekre adott gépies válaszokra vagyunk kíváncsiak, vagy például, hogy a mélyinterjú egy olyan beszélgetés, mely azokat a tudattalan rétegeket érinti, amelyek az interjúalany számára is tudatosodhat. A kurzus során a főbb területek elsajátítása gyakorlatok és beszélgetések által történnek. Ilyenek például az interjúk telefonos segítő szolgálatoknál, családi interjúk, családterápiás irányzatok interjútechnikái, speciális interjúhelyzetek a gyermekvédelemben, interjúk bántalmazott gyerekekkel, narratív interjú és alkalmazása a szociális munkában. A narratív interjú készítése és elemzése, oral history, interjúk trauma-túlélőkkel.

Irodalom:

Solt Ottilia: Interjúzni muszáj. In: Méltóságot mindenkinek. Összegyűjtött írások I. Beszélő, Budapest, 1998. p: 29–48.

Sheatsley, Paul: (1963): A kérdezés szabályai. Az interjú művészete. In: A szociológiai felvétel módszerei. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest. p: 187-193.)

Heltai Erzsébet – Tarjányi József (1999): A szociológiai interjú készítése. TÁRKI, Budapest, 1999. január.

